



TÜRÜK
Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2016 Yıl:4, Sayı:8
Sayfa:66-74

ISSN: 2147-8872

**FİRDEVSÎ-İ RUMÎ'NİN KAYIP ESERİ: TÂLÎ' -İ MEVLÛD veya TÂLÎ' -İ
MEVLÛD-İ KEBİR (BİR YILDIZNÂME ve 12 HAYVANLI TÜRK
TAKVİMİ)**

Himmet Büke*

Özet

Bu çalışmada 16. yy. müelliflerinden olan Firdevsî-i Rumî'nin varlığı bilinen fakat şimdiye kadar ortaya çıkarılmamış bir eseri olan Tali-i Mevlûd tanıtılmıştır. Pek çok konuda eser yazan ve tercüme eden Firdevsî'nin bu eseri; yazdığı diğer eserlerin birkaçında zikredilmiş olmasına rağmen bu esere bugüne kadar ulaşılammıştır. Çalışmada müellif ve eserin dış yapısı hakkında tanıtıcı bilgi verildikten sonra eserin içeriği hakkında bilgiler sunulmuştur. Eserde esas itibarıyla yıldızname konusunu ele alınmakla beraber bazı bitki isimleri de bir sayfa halinde verilmiştir. Eseri önemli ve ilginç kılan hususların başında Türklerin İslam öncesi dönemlerde kullandıkları 12 Hayvanlı Türk Takvimi hakkında detaylı bilgiler sunmasıdır. Bu takvimdeki her bir yıl, bu yılın ve bu yıllarda doğan kişilerin özellikleri yıldıznameyle birleştirilerek verilmiştir. Eser bütün iç ve dış yapı özellikleri ile ele alınarak detaylı bir tanıtım yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Firdevsî, Tali-i Mevlûd, Eski Anadolu Türkçesi, 12 Hayvanlı Türk Takvimi, Yıldızname

**FİRDEVSÎ-İ RUMÎ'S LOST WORK: TÂLÎ' -İ MEVLÛD or TÂLÎ' -İ
MEVLÛD-İ KEBİR (A YILDIZNAME and 12 ANIMAL TURKIC
CALENDAR)**

Abstract

In this study, Tali-i Mevlûd, a well-known but not yet revealed work of Firdevsî-i Rumî, one of the authors in the 16th century, is introduced. Although this work of Firdevsî, who who wrote and translated lots of works in many subjects, was mentioned in a few of the other works he wrote, this work has not been reached so far. In the study, information

• Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, himmetbuke@mehmetakif.edu.tr

about the contents of the work is presented after giving introductory information about the author and the external structure of the work. In this work, the names of some plants are given as one page while yıldızname (the book of stars) is mainly discussed. The most important one of the features making the work important and interesting is its presenting detailed information about the 12-Animal Turkic calendar which Turks used in pre-Islamic periods. Each year in this calendar, the characteristics of these years and the people born in these years are given by being combined with yıldızname (the book of stars). A detailed presentation of the work is made by dealing with all internal and external structure features.

Key words: Firdevsî, Tali-i Mevlûd, Ancient Anatolian Turkish, 12-Animal Turkic Calendar, Yıldızname (the book of stars)

Giriş

1. Müellif Hakkında

Tali-i Mevlûd adlı eserin müellifi olan Firdevsî 15 yy.'ın ikinci yarısı ve 16. yy.'ın ilk yarısında yaşamış üretken bir geçiş dönemi müellifidir. Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezid ve son olarak Yavuz Sultan Selim dönemlerinde yaşayan müellifin asıl adının ne olduğu konusu tartışmalıdır. Tezkirelerde "Uzun Firdevsî" (Latifi, 2000: 424; Kınalızâde, 1981: 745), Firdevsî-i Rumî (Tuman, 2001: 763), Firdevsî (Gelibolulu M. Âli, 1994: 160; Beyânî, 1997: 203) ve Firdevsî-i et-Tavil (Kâtip Çelebi, 2007: 822) gibi isimlerle anılmaktadır.

H. 857 (1453) tarihi tüm araştırmacılar tarafından müellifin doğum tarihi olarak kabul edilmektedir. Doğum yeri babası Hacı Genek Bey'in tımarı olan bugün Balıkesir (Bandırma) sınırları içindeki, Aydıncık'ın (Edincik) Belkıs Pınarı bölgesidir. Beyânî, Latifi, Kınalızâde, Gelibolulu Mustafa Ali, M. Nail Tuman, M. Tahir ve Franz Babinger; Firdevsî'nin Bursalı olduğunu belirtse de Köprülü sadece tahsil hayatını Bursa'da gördüğünü söyler (Köprülü, 1945: 649). Firdevsî bir dönem de Fatih'in kardeşi Şehzade Korkut'un Manisa'daki sarayında kalmıştır. (Güleç, 1994: 4)

Firdevsî; tarih, edebiyat, felsefe, hendese, tıp, astronomi, tasavvuf, ahlak, mitoloji, astroloji, tılsım, savaş ve silahlar, menâkıbnâme, satranç, boyacılık ve hadis gibi çok geniş bir alanı içine farklı konularda pek çok eseri tercüme etmiş veya yazmıştır. Münazara-i Seyf ü Kalem adlı eserinde kendini 72 risalenin müellifi olarak tanıtan Firdevsî'nin¹ eserlerinin sayısı konusu da tartışmalıdır. Yaptığımız araştırmalar neticesinde Firdevsî'nin tespit edebildiğimiz eser sayısı 23'tür.²

2. Eser Hakkında

Pek çok eser yazmış olan Firdevsî, bazı eserlerinin adlarını yazdığı kitapların içerisinde kendisi zikretmiştir. Tali-i Mevlûd adlı eserin varlığıyla ilgili bilgiyi de yine

¹ Bk. Firdevsî-i Rûmî, Münazara-i Seyf ü Kalem, İstanbul B.ŞB. Ktp. nr. 355, s. 4-5.

² Firdevsî'nin eserleriyle ilgili daha ayrıntılı bilgi için bk. Himmet BÜKE, Firdevsî-i Rumî, Hayatı ve Eserleri Hakkında Yeni Bilgiler, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.7, Sayı 13, Aralık 2015, s.481-501.

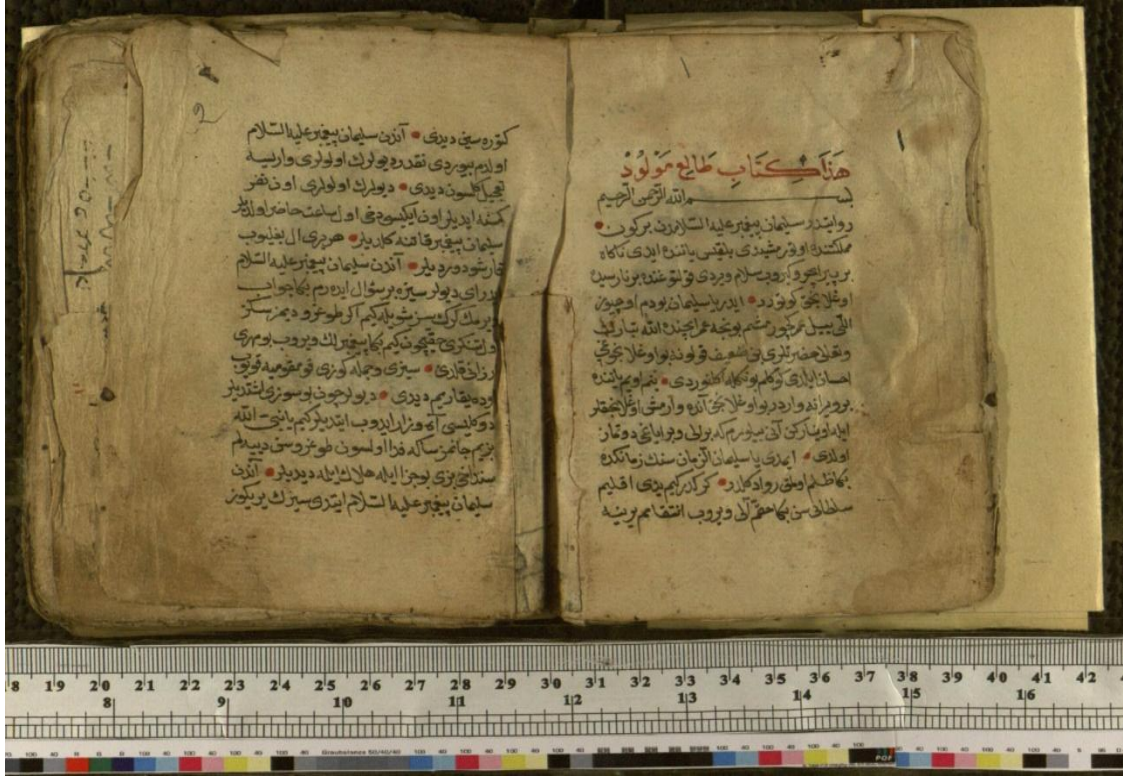
Firdevsî'nin kendisinden alıyoruz. Firdevsî'nin Münazara-i Seyf ü Kalem adlı eserinin 5b ve 6a varağında: "...mcelled kitabı dahi enva'ından telif itdmise hadayıku'l hakayık ve firasetname ve satrancname-i kebir ve tecnisat-ı süleyman-ı belkısname ve musellahname ve tali-i mevld-i kebir ve kutbname misali dahi bazı parsden tercüme kılup ve bazı dahi sair kitablardan istihrac kılup hadis-i ahsen emlah'l kelim birle mensur u manzum tasnif kılup syledmse min bad bu münazara-i seyf ü kalem hadis-i muhtar ile ebyat ü eř'arile telif ü tasnif eyledüm kaleme rakama getürüp bitrdm" (Tanyıldız, 2005: 78) Őeklindeki beyanı konuyla ilgili ilk bilgidir. Firdevsî'nin en önemli eseri olan Süleymanname'nin tarafımızca tespit edilen Kütahya, Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi, Zeytinoğlu Koleksiyonu, 43 Ze 689/1'de kayıtlı olan nüshanın 3b varağının 5-6-7 satırında: "...ne kadar ki gayr-ı müste' mil kitablar varısa anları cümle iĉine katmışdur tavil-i kelim itmekĉn kasas gibi tali'-i mevld gibi mlhemei nice dahı bunların gibi cem' idüp..." ifadelerinden bu eserin var olduğu kesinliğe ulaşmıştır.

Ne var ki bugüne kadar Firdevsî ile ilgili yapılan ĉalıřmalarda bu eserin varlığından bahsedilmiş fakat nüshasının bulunamadığı belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde eserin bir nüshasının Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 3204'te, 1386 DVD numarasıyla kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (<https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=1232657>). Bu nüshayla ilgili bilgilerde eserin Firdevsî-i Rum adına kayıtlı olduğu görülmektedir. Yine aynı kütüphanede; 06 Hk 584 Kitb-ı Tali-i Mevld DVD Numarası: 1224 Őeklinde bir kayıt daha bulunmakla birlikte bunun iĉeriđini görmek mümkün olmadığından Firdevsî'ye ait olup olmadığı henüz kesin değildir (<https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=1233677>). Ama eserin gizli ilimlerle ilgili olması diğer nüshanın konusuyla paralellik göstermektedir.

06 Hk 3204'te, 1386 DVD numarasıyla kayıtlı nüsha 145x102-95x60 mm. ebatlarında olup 15 satır halinde yazılmıştır. Harekesiz yazılan eser nesih yazıyla yazılmıştır. 1b-II arasında Arapĉa dualar vardır, sonda II-IVa arasında Şiirler ve notlar, IVb'de bazı ĉiĉek adları ile ilgili bir aĉıklama Va-Xa arasında Hıta, Hoten ve Türkistan limlerinin on iki yılı bir devir sayıp ve her yılı bir hayvanla adlandırdıklarına dair bir yazı vardır. Xb de bir Şiir bulunmaktadır (Bke 2015: 495).

Her bir burcu anlatan başlık; cin musallat olması durumunda ne yapılacağı belirtilen dua talimatı ve 12 Hayvanlı Türk Takvimindeki yıl isimleri kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Eserin müellifi veya müstensihisi ile ilgili nüshanın herhangi bir yerinde bilgi yoktur. Tarihle ilgili tek bölüm ise nüshanın 36b varağındaki bir beyit ve altındaki dörtlükte geĉen ibarelerdir. Burada Recep ayının onuncu gününe işaret edilmiş olup drtlgn altında 1103 tarihi vardır. Bu da hicr 28 Mart 1692 tarihine tekabül eder. Tarihten hareketle nüshanın müellif hattı olmadığı kesin olmakla beraber; bu tarihin istinsah tarihi olup olmadığı da belirsizdir. ĉnk söz konusu drtlgn olduğu tarih eserden bağımsız olan boş sayfalara yazılmıştır.



Görsel-1: Eserin ilk varağı (1b-2a)

Eserin 1b varağında eserin ismi “*hezā kitāb-ı ʔālī-i mevlūd*” olarak verilmiştir³. Kitabın giriş cümlesi: “*bismillahirrahmanirrahīm rivāyetdür süleymān peyğamber ‘aleyhisselāmdan bir gün memleketün de oturmuşdı belkıs yanında idi*” şeklindedir. 1b, 2a, 2b ve 3a varaklarında: yaşlı bir kimsenin oğlunun viranelik bir yerde oynarken cinlerin musallat olmasından ötürü eli ve ayağının tutmaz olduğunu Hz. Süleyman’a anlatır ve cinlerden şikayetçi olur. Bunun üzerine Hz. Süleyman cinlerin ulularını toplar. Cinler Hz. Süleyman’la konuşur, yıldızname hesabının nasıl yapılacağını ve musallat olan cinlerden nasıl şifa bulunacağını anlatırlar.

Eserin bundan sonraki bölümlerinde 3b’den itibaren yıldızlar anlatılır:

el-bābü’l-evvel burc-ı ḥamel: Koç burcunda doğan kadın veya erkeklerin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “*ebālis*” adındaki cin, insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu, bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suya bırakılıp içilecek, yıkılacak, tütsü yapılacak ve su kenarına gömülecek duaları söyler (3b/4a/4b/5a/5b/6a).

el-bābü’ş-şānī fī beyān-ı ʔālī-i burc-ı şevr: Boğa burcunda doğan kadın veya erkeklerin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “*yeyī bin belīl*”

³ Eserin ismi nüshada “*ü-Āli-i mevlūd*” olarak zikredilmişse de Firdevsi’nin Münazara-i Seyf ü Kalem adlı eserinin 5b ve 6a varağında: “...mücellid kitabı dahi enva’ından telif itdümise hadayıku’l hakayık ve firasetname ve satrancname-i kebir ve tecnisat-ı süleyman-ı belkısname ve musellahname ve *tali-i mevlūd-i kebir* ve kutbname misali...” “*tali-i mevlūd-i kebir*” olarak adıyla yazılmıştır.

adındaki cin, insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu, bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak ve tütsü yapılacak duaları söyler (6a/6b/7a/7b/8a/8b).

el-bāb'üş-şāliḡ yıldızı 'uḡārid: İkizler burcunun özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “cābir bin mervān” adındaki cin, insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu ve bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak, kıbleden tarafa bir duvara gömülecek ve tütsü yapılacak duaları söyler (8b/9a/9b/10a/10b/11a).

el bābū'r-rābi' sereḡān yıldızı ḡamer: Yengeç burcunda doğan kadın ve erkeğin özelliklerini anlatır. Bu burçta doğan kişiye musallat olan “meymūn bin zengī” adlı cin nasıl ve nerede musallat olduğunu, şifa bulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, kilise duvarına gömülecek ve tütsü yapılacak duaları söyler (11a/11b/12a/12b/13a/13b).

el-bābū'l-ḡāmis ḡāli' -i esed yıldızı ḡüneḡ: Aslan burcunda doğan kadın ve erkeğin özelliklerini anlatır. Bu burçta doğan kişiye musallat olan “şaḡsı bin mervān” adındaki cinin insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğu ve şifa bulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak ve tütsü yapılacak dualar söylenir (14a/14b/15a/15b/16a).

el-bābū's-sādis ḡāli' -i sūnbūle yıldızı 'uḡārid: Başak burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “dūb' a bin derḡūn” adındaki cin, insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu ve bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, yıkanılacak, suyu içilecek ve tütsü yapılacak duaları söyler (16a/16b/17a/17b/18a/18b).

el-bābū's-sābi' ḡāli' -i mīzān yıldızı zūhre: Terazi burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “rab' a bin vezdān” adındaki cinin insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğu, bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak, değirmen altına gömülecek ve tütsü yapılacak dualar söylenir (18b/19a/19b/20a/20b).

el-bābū'ḡ-ḡāmin ḡāli' -i burc-ı 'aḡreb yıldızı merriḡ: Akrep burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu burçta doğan kişiye musallat olan “yehūd” adındaki cin, insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu ve bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak ve tütsü yapılacak duaları söyler (20b/21a/21b/22a/22b).

el-bābū't-tāsi' burc-ı ḡavs yıldızı müḡḡerī: Yay burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “büyāḡīr” adlı cin insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu, bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak, kaya dibine gömülecek ve tütsü yapılacak duaları söyler (22b/23a/23b/24a/24b).

el-bāb-ı 'aḡer ḡāli' -i cedy yıldızı zūḡal: Oğlak burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “belīl” adlı cinin insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğu ve şifa bulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak, ağaç dibine gömülecek ve tütsü yapılacak dualar söylenir (24b/25a/25b/26a/26b/27a).

el-bāb-1 eḥadi ‘aşer burc-1 delv yıldızı zūḥal: Kova burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “mendüz” adlı cin insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğunu, şifa bulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak, meyve ağacı dibine gömülecek ve tütsü yapılacak duaları söyler (27a/27b/28a/28b/29a).

el-bāb-1 işnā ‘aşer burc-1 ḥūt yıldızı müşteri: Balık burcunda doğan kadın ve erkeğin genel özelliklerini anlatır. Bu yıldızlı kişiye musallat olan “şemsün” adlı cinin insanoğluna nasıl ve nerede musallat olduğu, bundan kurtulmak için üzerinde taşınacak, suyu içilecek, yıkanılacak ve tütsü yapılacak dualar anlatılır (29a/29b/30a/30b/31a).

31b’de bir dua olup 32a, 32b ve 33a varakları boş sayfadır. Eserin 33b varağında beyitler halinde şiirler, 34a ve 34b varağında ise bazı notlar vardır. 35a varağı yine boş sayfadır. 35b varağında bazı notlar olup 36a varağı da boş sayfa şeklindedir. 36b’de yukarıda bahsedilen tarihin olduğu bir beyit ve dörtlük, 37a’da bir tılsım ve dua bulunmaktadır.

37b’de bir sayfa halinde bazı çiçek isimleri verilmiş ve bunlardan bazıları ile ilgili kısa bilgiler yazılmıştır. “Serçe dili, kunduz kırığı, yir kınası, demür dikenini, kedi ayağı, teke sakalı, at kulağı, şırlugan yağı” gibi bugün kullanılmayan bazı bitki isimleri dikkat çekicidir.



Görsel-2: Bazı bitki isimleri verildiği varak ve 12 Hayvanlı Türk Takvimi’yle ilgili giriş kısmı (37b/38a)

Firdevsî’nin bu eserini önemli ve ilginç kılan hususlardan en önemlisi de Anadolu sahası eserlerinde pek rastlanmayan 12 Hayvanlı Türk Takvimi hakkında bilgi vermiş olmasıdır. Bu bölüm: “*ḥükemā-yı ḥiṭā ve ḥotan ve türkiṣtān on iki yılı bir devr add eyleyüp ve her yılı bir ḥayvān ismi ile zābṭ idüp ve ol yılın aḥvālını ve vücūda gelen mevālidün ḥūy ve*

hıŝālin ol hayvāna nisbet ile aḥkām tertīb eylemişler ve yıl başın mūŝ ya'ni kesegen didükler cānavardan 'add idüp bu yılca devr-i dā'imdür'(37b) cümleleri ile başlamaktadır. Bu bölümdeki başlıklar ŝu ŝekildedir:

sāl-i mūŝ: Fare yılında gerçekleşen coğrafi olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kadın ve erkeklerin bazı özelliklerinden bahsedilmiştir (38a/38b).

sāl-i gāv: Öküz veya sığır yılında olacak olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kişilerin bazı özelliklerinden bahsedilmiştir (38b/39a).

sāl-i pars: Pars yılında olacak olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan erkeklerin bazı özelliklerinden bahsedilmiştir (39a).

sāl-i ḥargūŝ: Tavşan yılında olacak olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kişilerin bazı özelliklerinden bahsedilmiştir (39a/39b).

sāl-i neheng: Timsah yılında olacak olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kadın ve erkeklerin bazı özelliklerinden bahsedilmiştir (39b/40a). Fakat burada müellif neheng sözcüğünü balık yılı olarak ifade etmiştir.

sāl-i mār: Yılan yılında olacak bazı mevsimsel olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kişilerin bazı özelliklerinden bahsedilmiştir (40a/40b).

sāl-i esb: At yılında olacak olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kişilerin özelliklerinden bahsedilmiştir (40b/41a).

sāl-i gūsfend: Koyun yılında olacak olaylar; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kadın ve erkeklerin özellikleri anlatılmıştır (41a).

sāl-i miçin: Maymun yılında olacak olaylardan; bu yılın başında, ortasında ve sonunda doğan kişilerin özelliklerinden bahsedilmiştir (41b).

sāl-i mürg: Tavuk yılında doğan kadın ve erkeklerin özellikleri anlatılmıştır (41b/42a).

sāl-i seg: Köpek yılında olacak olaylar, doğacak çocukların genelde öksüz olacağı ve bu yılda doğan erkeklerin bazı özellikleri anlatılmıştır (42a/42b).

sāl-i ḥūk: Domuz yılında olacak olaylardan ve bu yılda doğan kişilerin özelliklerinden bahseder (42b/43a).

Bu nüshanın son bölümü olan 43b varağında "Kaside-i Vasi" adında bir şiir bulunmaktadır.

Sonuç

15 yy.'ın ikinci yarısı ve 16. yy.'ın ilk yarısında yaşamış önemli ve üretken müelliflerden olan Firdevsî'nin eserleri hakkında pek çok çalışma yapılmış olup hala çalışılmayı bekleyen eserleri mevcuttur. Tali'-i Mevlûd adlı eseri de yıllarca ortaya çıkarılmayı beklemiştir. Süleymanname adlı büyük eserinde yer yer İslam Öncesi Türk

Tarihinden bazı konu ve kişilere değinen Firdevsî bu eserinde de Anadolu sahasında pek görmediğimiz Türklerin en eski takvimi hakkında faydalı ve önemli bilgiler vermiştir.

Sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yazılan bu kıymetli eser barındırdığı arkaik dil ve kültür unsurları ile yeni çalışmaların kapısını açacaktır. Anadolu'daki Türk ve Türkçe varlığına ve bu varlığın önceki kültürümüzle olan yakın ilgisine yeniden ve dikkatle bakmak gerekliliği ortadadır. Bu eserin ilim ve Türklük alemine kazandırılması, Klasik Osmanlı Türkçesine geçiş dönemine ait dil malzemelerine katkı sağlaması amacıyla tanıtıcı bir çalışma olarak hazırlanmıştır.

KAYNAKLAR

- AKAY, Asuman (1990), Firdevsî Süleyman-nâme (44. Cilt), Metin ve Fiiller Üzerine Bir İnceleme (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- AKSOY, Mustafa (2000), Uzun Firdevsî'nin Süleyman-nâme'sindeki Destan Unsurları, cilt:I, II (Giriş-İnceleme)(Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- ARAÇ, Güllü (2010), Uzun Firdevsî ve Hakayık-Nâme'si (İnceleme-Metin-Sözlük) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- BABİNGER, Franz (1982), Osmanlı Tarih Yazarları Ve Eserleri, (Çev. C. Üçok), Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BEYANÎ Mustafa Bin Carullah (1997), Tezkiretü'ş -Şuara, (Haz. İbrahim Kutluk), TTK Yayınları, Ankara.
- BİÇER, Bekir (2005), Firdevsî-i Rumî ve Tarihçiliği (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- BURSALI M. TAHİR (1972), Osmanlı Müellifleri, C II, (Haz. Fikri Yavuz, İsmail Özen), Meral Yayınevi, İstanbul.
- BÜKE, Himmet (2015), Firdevsî-İ Rumî, Hayatı Ve Eserleri Hakkında Yeni Bilgiler, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 7 Sayı: 13 Aralık-2015 (s.481-501), Burdur.
- BÜYÜKKARCI, Fatma (1993), Firdevsî-i Tavîl ve Davet-nâmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- ÇATIKAŞ, M. Ata (1979), Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-name-i Kebîr'i: 72. Cilt Gramer-Sentaks-Lugat-Metin (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2000), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- GELİBOLULU MUSTAFA ÂLİ (1994), Kühü'l-Ahbâr' ın Tezkire Kısmı, (Haz. Mustafa İsen), AKM Yayınları, Ankara.
- GÜLEÇ, Hamdi (1994), Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-name'si (42. cilt) 'Dasitan- 1 Ceng-i Aheng-i Efrasiyab- 1 Türk' Üzerinde Bir Metin İncelemesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.

- JAFAROVA, İlhama (2010), *Firdevsi-i Rumi'nin Süleymanname-i Kebir'i (63.Cilt) İnceleme-Metin-Dizin (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- KATİB ÇELEBİ (2007), *Keşfü'z-Zünûn*, (Çev.R. Balcı), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- KINALIZADE HASAN ÇELEBİ (1981), *Tezkiretü' ş-Şuara*, (Haz. İbrahim Kutluk), TTK Yayınları, Ankara.
- KÖPRÜLÜ, Mehmed Fuad (1945), *Firdevsî, İslam Ansiklopedisi C. IV.*, MEB Yayınları, İstanbul.
- LATİFÎ (2000), *Tezkiretü'ş-Şuarâ ve Tabsıratü'n Nuzamâ*, (Haz. Rıdvan Canım), AKM Yayınları, Ankara.
- OLGUN, İbrahim, PARMAKSIZOĞLU (1980), *İsmet, Kutb-nâme*, TTK Yayınları, Ankara.
- ŞAKAR, Sezer Özyaşamış (2009), *Terceme-i Câmeşûy-nâme*, Simurg Yayınları, İstanbul.
- ŞİMŞEK, Yaşar (2013), *Firdevsi-i Rumi, Süleyman-name-i Kebir (76. Cilt) Giriş, Ses Bilgisi, Tenkitli Metin, Sözlük*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Samsun.
- TANYILDIZ, Ahmet (2005), *Firdevsi-i Taviil Münazara-i Seyf ü Kalem (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Ankara.
- TUMAN, Mehmet Nail (1945), *Tuhfe-i Nâili, C. II.*, Milli Eğitim Yayınları, Ankara.
- <https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=1232657>
- <https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=1233677>
- <http://www.kubbealtilugati.com/>